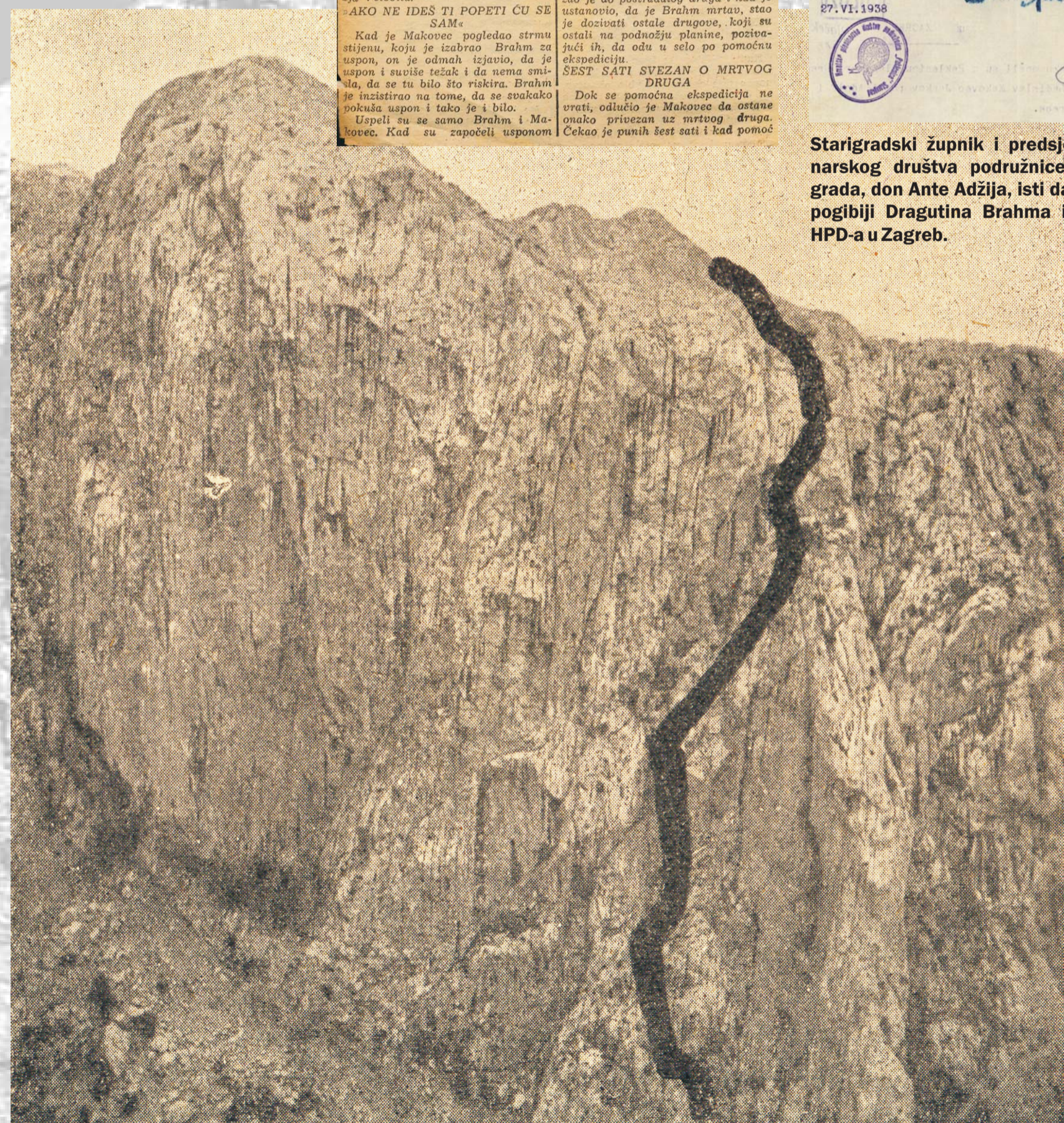

BRAHMOV SMJER

Izvadak iz Jutarnjeg lista (Zagreb, 30.6.1938.) o tragediji na Velebitu.

Dragutin Brahm (1906. - 1938.), tragično je skončao u Paklenici 27. 6. 1938. pri pokušaju prvog uspona na Anića kuk.

Brahmov smjer – prvi smjer ispenjan u Paklenici. (foto: S. Brezovečki)

SEST SATI VEZAN ZAJEDNO SA MRTVIM DRUGOM: POTANKOSTI STRAHOVITE TRAGEDIJE KOJA SE ODIGRALA NA VELEBITU

KAKO JE STRADAO ZAGREBAČKI PLANINAR DRAGUTIN BRAHM. — DRUGI POKOJNIK LADISLAV MAKOVEC O TOJ TEŠKOJ TRAGEDIJI — MAKOVEC JE NAKON SEST SATI CEKANJA HTIO MRTVO TIJELO SAM PRENIJETI SA STIJENE U SELO, ALI U TOM MOMENTU, PALO JE MRTVO TIJELO U DUBINU — MAKOVEC JE BIO TOLIKO POTRESEN, DA SE SAM JEDVA SPASIO.

Zagreb, 30. VI.

U broju od utorka donio je Jutarnji List izvještaj o smrtnoj nesreći poznatog zagrebačkog planinara Dragutina Brahma, nazvanog "Raca", koji je bio član planinarskog društva "Cepins". U tom našem prvom izvještaju smo naglasili, da detalji ove katastrofe nisu poznati, jer nije bilo moguće dobiti telefonski vezu s drugovima pokojnika, s kojima se Brahm bio uputio još u subotu na Velebit. Objavili smo također da je iz Zagreba poslan mrtvoćki automobil, da dovede smrtne ostatke nesretnog Brahma, koji će biti pokopan danas poslije podne u Mirogolu.

TRAGIČAN ZAVRŠETAK JEDNE PLANINARSKJE EKSPEDICIJE

Nocas su se vratili u Zagreb drugovi pokojnog Brahma s kojima je on pošao na Velebit. To su Ladislav Makovec, Vlado Drole i Adolf Löwy. Potražili smo Ladislava Makovca, koji je bio još uvijek duboko potresen nad tragičnim događajem čiji je bio okidač, pa nam je o tome ispričavao sljedeće:

U subotu na večer krenuli su pokojni Brahm, Löwy, Drole i Makovec ubrzanom optičkom vožnjom polazi u 8 sati iz Zagreba u Gradac. Planinari su zagrebački de p. obredom u Starigrad. U Starigradu zagrebački planinari prenoćili namjeri da se sutradan ispnu na Velebit.

Pokojni Brahm i Löwy otišli su do podnožja Velebita da pogledaju stijenu podzenu za uspon. Vratili su se natrag i u ponoć, jer u jutro krenula je čitava ekspedicija do podnožja Velebita.

AKO NE IDES TI POPETI ČU SE SAM

Kad je Makovec pogledao strmu stijenu, koju je izabrao Brahm za uspon, on je odmah izjavio, da je uspon i suviše težak i da nema snage, da se tu bilo što riskira. Brahm je insistirao na tome, da se svakako pokuša uspon i tako je i bilo.

Uspeli su se samo Brahm i Makovec. Kad su započeli usponom

Makovec je pomalo pokušao nagovratiti Brahma, da se vrate natrag, ali je ovaj odvratio: — "Ako se bojiš odevši se i vratiti se natrag, idem sam."

Poveo izmalo, da Makovec nije mogao spremiti svoj drug i nastavio je sam.

ŠTA SE DOGODILA NESREĆA?

Penjali su se do cca 300 metara i tada je sam Brahm vidio, da je daljnji uspon zaista nemoguć, ali kao da je bilo sudjeno, da se nesreća Brahm sve nikada ne vrati. On je krivo stao, izgubio ravnotežu i pao. Ostao je doduše visiti na užetu, ali je glavom udario o stijenu, tako, da je smrt trenutčno nastupila. Makovec je bio sav izvan sebe. Dopunio je do postradalog druga i kad je ustanovio, da je Brahm mrtav, stao je dočuvati ostatke drugova, koji su ostali na podnožju planine, pozivajući ih, da odu u selo po pomoćnu ekspediciju.

SEST SATI SVEZAN O MRTVOG DRUGA

Dok se pomoćna ekspedicija ne vrati, odlučio je Makovec da ostane onako privezan uz mrtvog druga. Čekao je punih šest sati i kad pomoć

DRAGUTIN BRAHM

Makovec je pomalo pokušao nagovratiti Brahma, da se vrate natrag, ali je ovaj odvratio: — "Ako se bojiš odevši se i vratiti se natrag, idem sam."

Poveo izmalo, da Makovec nije mogao spremiti svoj drug i nastavio je sam.

ŠTA SE DOGODILA NESREĆA?

Penjali su se do cca 300 metara i tada je sam Brahm vidio, da je daljnji uspon zaista nemoguć, ali kao da je bilo sudjeno, da se nesreća Brahm sve nikada ne vrati. On je krivo stao, izgubio ravnotežu i pao. Ostao je doduše visiti na užetu, ali je glavom udario o stijenu, tako, da je smrt trenutčno nastupila. Makovec je bio sav izvan sebe. Dopunio je do postradalog druga i kad je ustanovio, da je Brahm mrtav, stao je dočuvati ostatke drugova, koji su ostali na podnožju planine, pozivajući ih, da odu u selo po pomoćnu ekspediciju.

SEST SATI SVEZAN O MRTVOG DRUGA

Dok se pomoćna ekspedicija ne vrati, odlučio je Makovec da ostane onako privezan uz mrtvog druga. Čekao je punih šest sati i kad pomoć

HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO
SREĐIŠNJICA
u ZAGREB
plaček

Jutros u zoru pošli su u Paklenicu planinari Drago Brahm, popularni Raca; Ladislav Makovec Jenkov; Lovi Adolf i Drago Drole. Svi iz Zagreba.

Oko 11 sati prije podne po selu Starigradu prosu se glas, da jedan od planinara se strozgavio, a drugi, da stoji između neba i zemlje.

Na brzu ruku organizirane je ekspedicije za spašavanje. Planinari Raca i Makovec bili su pokušali, da bi iz prolaza Velike Paklenice popeli se na KUK ANIĆA.

Junački su uspjeli da se opomnu do pećine u Kuku. Pošto je nad pećinom bio kamen, sa strane vrhova stijene, tu su se za uzvisiti kamen vezali, i Raca je htjeo, da pokuša sa lijeve strane penjanje. Uspio je i popeo se još pet metara. Vidivši, da je uspon apsolutno nemoguć, odlučio se je na povratak. Pri povratku nesretnim slučajem osmeklo se je ležište užeta i bio se je vezao za jedan panj u kmenu, a pošto je imao cijelo uže u duljinu od 20 m. te pokušaj njegova partnera da ga zaustavi u padu nije uspio te paviši za cijelu duljinu užeta, razmrskao je glavu i ostao na mjestu mrtav.

Partner Makovec sa pokojnikom ostao je na uporištu 3 sati te zahvaljujući svojoj hladnokrvnosti i prisebnosti duha, uretno je uspio bez ikakve pomoći, da se povrti 150 m. visine.

Večeras donešeno je mrtvo tijelo pokojnog Drage Raca u Starigrad.

Starigrad-Paklenica 27. VI. 1938.

Don Ante Adžija

Starigradski župnik i predsjednik Hrvatskog planinarskog društva podružnice "Paklenica" iz Starigrada, don Ante Adžija, isti dan je napisao izvješće o pogibiji Dragutina Brahma i poslao ga središnjici HPD-a u Zagreb.

Dragutin Brahm bio je član AO HPD Velebit, poznat pod nadimkom Raca. Prije pogibije u stijeni Anića kuka uspješno se okušao u Sjevernoj triglavskoj stijeni i uspeo se na Grossglockner.

Četiri mlada planinara-športaša koncem mjeseca juna krenuli su iz Zagreba vlakom do Gračaca, odavde autom do Obrovca i lađom do Starog Grada. Jedan od njih, Drago Brahm, je još istoga dana otišao u Paklenicu i razgledao si Anićev Kuk, koga si je postavio za svoj sutrašnji penjački zadatak. Drugi dan u 3 sata jutro krenuli su sva četvorica u Paklenicu. Kada su međutim došli pod Anićev Kuk, sva tri Brahmova pratioca su odbili da se penju na njega. Kako je međutim sam Brahm htio krenuti na penjanje, pošao je sa njim na penjanje, bojeći se pustiti ga samog, Ladislav Makovac. Odmah na početku penjanja naišli su na vrlo velike poteškoće, radi kojih je Makovac Brahma opetovano opominjao i molio da napuste penjanje i da se vrate, no Brahm na to nije nikako htio pristati, pa su sa penjanjem nastavili. U toku od 6 sati mučnoga penjanja napredovali su svega 300 metara. Nakon 6 sati, t. j. u 9 sati u jutro penjanje je zapelo. Na jednoj maloj polici Makovac se osigurao klinovima i užetom, a Brahm je nastavio penjanjem. Osam metara više Brahm je htio da zabije klin u stijenu. Po svojoj se prilici za to vrijeme držao jednom rukom o kamen, koji je morao popustiti, jer je nenadano s te visine pao na policu pokraj Makovca bez riječi i glasa. Makovac se je silno prestrašio. Čas prije osjetio je Makovac doduše da se nešto događa, jer se je uže napelo, a u tom času zarezalo Makovčev dlan, kroz koji je prošlo strjelovitim brzinom, no nije si mislio, da će se dogoditi ono, čemu se nije nadao. Čim je Makovac opazio Brahma pokraj sebe, upitao ga je, što se je dogodilo, ali mu Brahm nije odgovorio ni riječi. Odmah mu je popapao bilo i srce i užasnus se, kad je ustanovio da je Brahmovo srce prestalo raditi. Iz priručne apoteke izvadio je Makovac eter i njime stao trljati Brahmovo čelo. Još uvijek nije Makovac vjerovao da je Brahm mrtav, još uvijek se je nadao da će ga prizvati k svijesti. Ali kada je trljanjem pomaknuo s glave Brahmov šešir, opazio je na glavi dosta veliku udubinu. Moment je bio užasan. Makovac je vidio, da Brahm nema pomoći, pa je javio drugovima podno stijene da smjesta odu u Starigrad po ekspediciju za spasavanje, jer je Drago mrtav.

Brahm je visio na užetu, o klin, kojim se je u stijeni prije pada osigurao. Njegovo je tijelo došlo na polici u položaj čučnja, sa sagnutom glavom, pa ga je Makovac položio. Do smrtnoga udara, po mišljenju Makovca došlo je uslijed toga što je kamen, o koji se je Brahm uhvatio, ispaao iz stijene pa ga je udario po glavi ili je opet glavom Brahm udario u pećinu za vrijeme pada. U Starigrad-Paklenicu otišao je Löwy. Tamo je ovaj u Velebitu jedinstveni slučaj prijavio žandarmeriji, koja je smjesta organizirala pomoćnu ekspediciju. Više ljudi, opremljenih ribarskim užetima od preko 300 metara, pošlo je sa natovarenom mazgom na mjesto nesreće. Akcija je započela s velikim poteškoćama i svršila neuspjehom. Seljani su pokušali zabaciti uže s protivne strane stijene, što im zbog grmlja i pretvrdog ribarskog užeta nije nikako uspjelo. Nije preostalo drugo nego da mrtvog druga spušta niz stijenu sam Makovac. Na polici je bilo veoma malo prostora, tako da je sa velikom mukom obavio Makovac pripremu za spuštanje Brahma. Unatoč najpamnijeg nastojanja da mu to uspije, da bude katastrofa još tragičnija, dogodilo se je nešto neočekivanoga. Brahmovo tijelo se je nenadano s police oklizlo i palo u dubinu od 300 metara. Pravo je čudo da je pri tom ostao Makovac živ, jer je malo trebalo, da nije i on nastradao. Svi su priskočili do Brahma, stavili ga u pokrivače i prenijeli ga u Starigrad. Kroz to je vrijeme trajalo spasavanje Makovca. Zapravo se on morao sam spasavati, jer druge pomoći nije bilo. Jedan od drugova ostao je pod stijenom i iz daljine mu dovikivao, kojim je pravcem podesnije da se spušta, pa je na taj način nakon dugotrajnog napora uspjelo Makovcu da sretno side na podnožje ove zlokobne stijene.

(Citati je doslovno prenesen iz »Novosti« od 1. jula 1938.)

U Hrvatskom planinaru iz 1938. godine opisano je putovanje mladih zagrebačkih planinara u Paklenicu, kao i tragična smrt Dragutina Brahma.

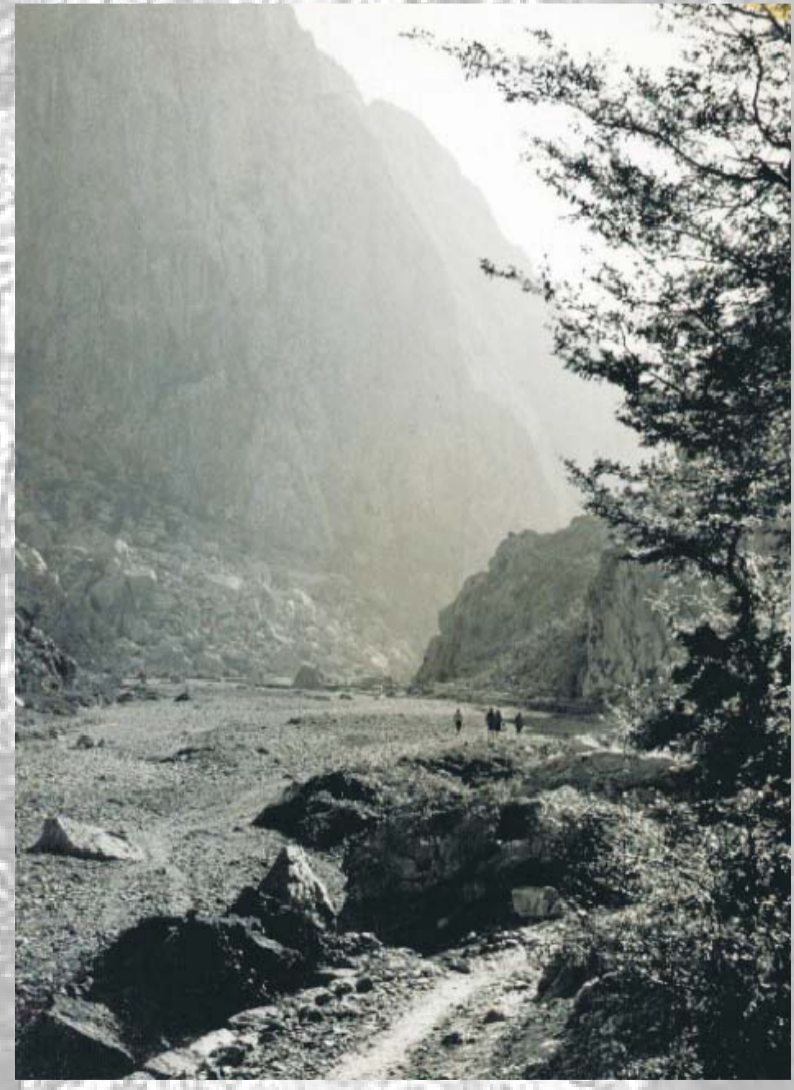
Pravcem koji je Brahm zamislio, 1940. godine, na dan njegove smrti, popeli su se Marijan Dragman i Slavo Brezovečki, te su ga njemu u spomen nazvali Brahmov smjer.

Slavo Brezovečki (1911. - 1998.) bio je, u navezu s Marijanom Dragmanom, najplodniji penjač sredinom 20. stoljeća.

Marijan Dragman (1910. - 1943.), poznat po solo usponu Dragmanovim smjerom u Kleku.

Anića luka – mjesto gdje je bio smješten penjački logor.

Prvo svladavanje Brahmova smjera. (foto: S. Brezovečki)